

Malewska, Eugenia

"Średnie szkolnictwo rolnicze na Warmii i Mazurach w latach 1945-1975", Alicja Daniela Kicowska, Olsztyn 1986 : [recenzja]

Komunikaty Mazursko-Warmińskie nr 1, 161-163

1987

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Alicja Daniela Kicowska, *Średnie szkolnictwo rolnicze na Warmii i Mazurach w latach 1945—1975*, Olsztyn 1986. Rozprawy i Materiały Ośrodka Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego, nr 103, ss. 224.

Książka podejmuje problematykę średniego szkolnictwa rolniczego na terenie szczególnie specyficznym, jakim są Warmia i Mazury. Zakresem badań objęto trzydzieści lat funkcjonowania tegoż szkolnictwa, a wybrany przedział czasowy Autorka — słusznie — uzasadnia historycznie. Początek — włączeniem tych ziem do Polski, koniec zaś reformą administracyjną, w wyniku której zmienił się obszar województwa olsztyńskiego, a tym samym część szkół znalazła się w zasięgu innych województw. Recenzowana pozycja ma charakter rozprawy pedagogicznej o cechach studium historycznego.

Nie istniała dotąd w naszym regionalnym piśmiennictwie naukowym praca, która traktowałaby monograficznie o sprawach kształcenia i wychowania w średnich szkołach rolniczych na Warmii i Mazurach w aspekcie historycznym, jak również formułowała koncepcje modernizujące system kształcenia kadr dla rolnictwa. Dlatego pozycję A. D. Kicowskiej należy — w środowisku naukowym Olsztyna, środowisku nauczycieli szkół rolniczych, pracowników administracji oświatowej oraz wśród wszystkich, którym historia Warmii i Mazur w różnych jej aspektach jest bliska — przyjąć z dużą życzliwością.

Nie roszcząc pretensji do wyczerpującego przedstawienia problematyki omawianej pozycji, zwrócę jedynie uwagę na te zagadnienia, które w moim przekonaniu mają znaczenie szczególne.

Autorka zachowała podstawowe pryncypia metodologiczne, posługując się metodami przyjętymi w pedagogice i historii. Analizę wyników badań oparła na bogatej dokumentacji źródłowej oraz materiale empirycznym zgromadzonym według kryteriów metod pedagogicznych.

Walorem książki jest spójna, zwarta i logiczna jej budowa. Składa się ona — poza wstępem, zakończeniem, wykazem skrótów, przypisami i bibliografią — z czterech rozdziałów rozczłonowanych na przejrzyste i wyraziste podrozdziały.

Rozdział pierwszy zawiera analizę polityki rolnej w połączeniu z polityką oświatową oraz okresami rozwoju szkolnictwa rolniczego. Autorka z całą odpowiedzialnością wykazała, że w wyniku nieuwzględnienia specyfiki regionu w zarządzeniach centralnych, nastąpiła rozbieżność między zakresem specjalizacji olsztyńskich średnich szkół rolniczych a kierunkami produkcji rolnej regionu (s. 53). Warto również zwrócić uwagę, że w badanym trzydziestoleciu warunki materialne średnich

szkół rolniczych nie były wystarczające. Jak sama Autorka stwierdza na s. 54 „— [aczkolwiek] same warunki materialne szkoły nie decydują o jej jakości, to nie może być dobrej i atrakcyjnej szkoły bez odpowiedniej podstawy materialnej”. Mimo że nie jest to prawda nowa, w warunkach regionu — oprócz znaczenia diagnostycznego — ma ona walor ostrzeżenia na dziś i jutro.

Rozdział drugi rozpatruje problematykę nauczycieli średnich szkół rolniczych, szeroko traktując o potrzebach kadrowych szkół, konieczności podnoszenia kwalifikacji oraz zaangażowania społecznego i politycznego nauczycieli. W tym miejscu pragnę podkreślić postulat Autorki dotyczący kształcenia i doskonalenia nauczycieli średnich szkół rolniczych (s. 81). W badanym okresie ciągle brakowało nauczycieli tego typu szkolnictwa. Stąd przekonujące jest podejście Autorki zmierzające — niejako pośrednio — do wskazania nowych koncepcji kształcenia nauczycieli do tego typu szkół. Jest to tym cenniejsze, iż obowiązujący od 1967 r. system kształcenia nauczycieli średniego szkolnictwa rolniczego przechodzi pewną reorganizację, w wyniku której może wystąpić zagrożenie jakości kształcenia kadry pedagogicznej. A przecież wraz ze wzrostem rangi zawodu rolnika narasta potrzeba ciągłego dostosowywania programu i poziomu szkół rolniczych do rozwijającego się rolnictwa.

Rozdział trzeci zawiera analizę celów kształcenia i wychowania w średnich szkołach rolniczych. Autorka wskazuje tu także dziedziny wychowania oraz funkcje tychże szkół podkreślając, że w badanym okresie nastąpił duży rozryw między kształceniem a wychowaniem młodzieży (s. 140).

Przedmiotem rozważań w rozdziale czwartym są uczniowie i absolwenci średnich szkół rolniczych. Analiza ta zaowocowała przekonującymi uogólnieniami i wnioskami, m.in. konkluzją, że kształcenie w średnim szkolnictwie rolniczym przesądza o zaspokojeniu potrzeb kadrowych gospodarki rolnej Warmii i Mazur (s. 186).

Obok bogatych treści faktograficznych, w pracy A. D. Kicowskiej zwraca uwagę określony sposób patrzenia na problemy oświatowe i historyczne. Autorka odważnie wskazuje, co sprawdziło się, a co nie sprawdza się w naszej rzeczywistości i jednocześnie próbuje poddać sposoby uniknięcia błędów. Innym walorem pracy jest rozważanie problemów badawczych w kontekście wielu nakładających się zjawisk społeczno-gospodarczych o istotnym znaczeniu, w tym również z zakresu rolnictwa.

Tak więc z prezentacji książki *Średnie szkolnictwo rolnicze na Warmii i Mazurach w latach 1945—1975* wynika, że ukazała się na rynku wydawniczym pozycja bardzo wartościowa, interesująca zapewne wszystkich,

którzy śledzą przeobrażenia w gospodarce, kulturze i oświacie. Sądzę, że problematyka książki zainteresuje zwłaszcza środowisko pedagogiczne i tych, którzy bezpośrednio lub pośrednio wpływają na postać, strukturę, treść i hierarchie dzisiejszego i jutrzejszego systemu oświaty rolniczej.

Eugenia Malewska